

VITA MARINA

Zeebiologische documentatie
Verschijnt maandelijks

25e jaargang nr. 7 - juli 1975

INHOUD: 8 bladzijden
TWEEKLEPPIGEN pag. 91—94
AQUARIOLOGIE pag. 53—54
VARIA MARITIMA pag. 299—300

EUROPESE PECTINIDAE

U zult wel eens verzuchten, dat de toezending van de Vita Marina erg traag verloopt. Daarin hebt u groot gelijk en daarom is het nodig over de oorzaak hiervan iets meer te vertellen. Neen, de titel van deze redactionele mededeling is niet onjuist. Inderdaad geeft deze de reden van de vertraging aan. Al eens eerder hebben wij u verteld, dat bij de verwerking van de Europese Pectinidae nogal wat hindernissen moesten worden genomen. U hebt inmiddels zelf al kunnen constateren, hoeveel algemene wetenswaardigheden er waren te vermelden alvorens kon worden begonnen met de soortbeschrijvingen. En de voorbereiding van de soortbeschrijvingen, vooral wat betreft het illustratiemateriaal, vereiste nogal wat zorg en tijd. Maar nu is het dan zover, dat u in dit nummer de eerste kleurafbeeldingen aantreft, die u reeds lang geleden in het vooruitzicht zijn gesteld. Nu ook is het ogenblik aangebroken, dat we wat meer vertrouwen mogen hebben in een minder trage verschijning en een inlopen van de achterstand. Het is daarom ook op dit ogenblik, dat wij begrip durven vragen voor de moeilijkheden en het daaruit voor u gevolgde onaangename wachten. Het achterlopen op het tijdschema hebben wij echter aanvaard teneinde een zo groot mogelijke kwaliteit te verzekeren. Indien u bereid bent dit met ons te aanvaarden op grond van het resultaat, zullen wij u daarvoor zeer erkentelijk zijn. Red.

TANKERS EN SCHELPE

De Shell Oil Company blijft traditiegetrouw verbonden met schelpen. Eertijds gegroeid uit de schelpenhandel, waarmee de oprichters van de Shell zich bezig hielden, weet men de band met de schelpen te handhaven door de olietankers een schelpennaam te geven.

Hiertoe gebruikt men geslachtsnamen, terwijl geslachtsnamen met een bepaalde letter beginnend ook een bepaald tonnage aangeven.

In het begin gaf de naamgeving geen problemen, maar tegenwoordig is het niet eenvoudig meer om nog een geslacht te vinden, dat nog geen naamgever van een bepaalde tanker is geweest.

De schelp van een bepaald geslacht wordt in plastic gegoten en bewaard in de hut van de kapitein. Ook de dame of heer die het schip doopt ontvangt een exemplaar.

De meest spectaculaire soorten, waarmee men uiteraard begonnen is zijn uitgeput en nu geraakt men in zeldzame of minuscule kleine soorten, die soms zeer moeilijk te bemachtigen zijn.

Het schelpenmuseum leverde destijds een aantal exemplaren van *Kellia suborbicularis* (Montagu) voor de tanker *Kellia*.

„ALTIJD GROENE VAREN”

Zo wordt een van de vele artikelen in de prijscourant van Tina B.V. Stein/Limburg aangekondigd, om daarna te vervolgen met: „Deze altijd groene varen heeft geen water en geen aarde nodig, alleen maar lucht om te groeien. De wetenschap weet niet waarom deze planten alleen maar van de lucht kunnen leven. Maar ze verwelken nooit en worden nooit bruin.”

En wie dit nu allemaal wil geloven kope voor f 6,95 deze groene varen, die in werkelijkheid — en dan volgens de wetenschap — helemaal geen varen, ja zelfs geen plantaardig organisme is. Wat dan wel? Om te beginnen is de groene kleur

het gevolg van een of ander kleurbad, want de originele kleur is beige. Het betreft hier namelijk de zeecypres, *Sertularia cupressina* Br. De Zeecypres is één van onze bekendste hydroidpolypen — komt veel voor in Zeeland o.a. — en werd vroeger gebruikt als versiering op dameshoeden, later als aquavaren in de tropische aquaria en nu gelanceerd als altijd groene varen, die van de lucht zou kunnen leven.

Hij leeft echter helemaal niet. Het is een dood skelet! Onder de microscoop zien we aan de fijne vertakkingen kleine hokjes, de zgn. hydrotheca, waarin de kleine poliepen van deze poliepenkolonie hebben geleefd.

De Zeecypresen zijn verwant met de kwallen, de koralen en de zeeanemonen, waarmee zij gezamenlijk de Holtedieren vormen. Dat is dus wel iets anders dan een altijd groene varen.

Het is mij onbegrijpelijk hoe de tekst van een dergelijke advertentie tot stand komt. Hoe dit volkomen dode en kunstmatig gekleurde hoornachtige skelet ook nog prachtig zou kunnen groeien, zoals in de aankondiging staat, is mij helemaal een raadsel en mag Tina B.V. eens komen demonstreren.

Eén excuus, we lazen het niet in een wetenschappelijk tijdschrift.

B.E.

VERZAMELVERBOD IN KENIA

De regering van Kenia heeft een geheel verbod uitgevaardigd voor het verzamelen van schelpen langs de keniase kust. Het prachtige koraalrif heeft enorm geleden door het afbreken van koralen door schelpenverzamelaars. Door deze maatregel wil men trachten het rif — maar dat zal wel jaren duren — weer in zijn oude luister te herstellen.

Politie en administrateurs zullen nauwlettend de snode schelpenverzamelaars in de gaten houden en... verbaliseren.

WEEKDIEREN IN ONZE TAAL

Niet vaak maar toch een aantal malen hebben weekdieren en dan altijd zeer bekende weekdieren een plaats gevonden in spreekwoorden en zegswijzen of heeft het spraakgebruik daaraan een figuurlijke betekenis toegekend. Om bij het woord slak te beginnen, iedereen weet, dat de trage voortbeweging van de slak — en daarbij zal vooral aan de landslak zijn gedacht — dikwijls als vergelijking dient. Als een slak betekent zeer langzaam. Niet alleen echter de traagheid maar ook het doorzettingsvermogen vindt men terug in de zegswijze: een slak komt er net zo goed als een kikvors. Daarnaast heeft de slak ook naam gemaakt in de zegswijze: zo vet als een slak. In figuurlijke betekenis vindt men de slak terug in de uitdrukking: op alle slakken zout leggen, hetgeen wil zeggen, dat op alle kleinigheden opmerkingen worden gemaakt.

De mossel heeft vooral in Zuid-Nederland een centrale plaats gekregen in enige spreekwoorden van minder algemene bekendheid. Noch mossel, noch vis (of vlees) duidt op halfslachtigheid. Iedereen kent het spreekwoord: men moet de huid niet verkopen eer men de beer geschoten heeft, maar minder bekend is, dat een ander spreekwoord dezelfde betekenis heeft: mossels roepen eer ze aan de kant zijn. En tenslotte spelen de mosselen ook een rol in de economie. De mosselen doen de vis afslaan, wil zeggen, dat door de concurrentie de prijs zakt.

Biologisch minder juist is de gedachte, dat de oester geheel van de wereld afgesloten zou leven. Niettemin vindt men deze gedachte terug in de zegswijze: hij leeft als een oester.

Een tenslotte de alikruik. Wist u, dat de uitdrukking: het is zo'n alikruik, als vleinaam is bedoeld? En met de uitdrukking: een alikruik van een ventje, wordt bedoeld op een kort, dik (vaak krom) ventje!

W.F.